

IN MEMORIAM

MILOŠ RYBÁŘ
(1928–1995)

V nedeljo, 7. maja smo se na pokopališču v Laškem zadnjič poslovili od docenta Miloša Rybářa. Njegova življenjska pot se je končala nenadoma, po kratki bolezni, ko se je vrnil z ekskurzije s študenti bibliotekarstva na Filozofski fakulteti v Avstrijo, v knjižnice samostanov Vorau in Melk in v Narodno knjižnico na Dunaju.

Čprav je bil po izobrazbi diplomirani pravnik in diplomirani zgodovinar, je doc. Miloš Rybář svojo strokovno pot posvetil bibliotekarstvu. 23 let je bil zaposlen v Narodni in univerzitetni knjižnici, nekaj let v Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU, od 1988 dalje – od ustanovitve Oddelka za bibliotekarstvo – pa na Filozofski fakulteti, kjer je, po upokojitvi junija 1993, z enako energijo in prizadevnostjo honorarno sodeloval še naprej.

Njegova bibliografija obsega okrog 150 bibliografskih enot, od tega tudi nekaj objav v tujini. Za bralce Zgodovinskega časopisa je pripravil enajst letnih bibliografij novih slovenskih publikacij (za leta 1970–1980), sodeloval je pri letnih bibliografijah novih tujih historičnih publikacij v osrednjih ljubljanskih knjižnicah (za leta 1968–1981), dve desetletji pa je tudi klasificiral prispevke v Zgodovinskem časopisu po UDK. Poleg bibliotekarskih tem, je napisal številne članke z zgodovinskimi temami (veliko jih je objavil v Mohorjevih koledarjih), napisal je tudi veliko biografskih prispevkov v Slovenski biografski leksikon, Primorski slovenski biografski leksikon, Enciklopedijo Slovenije in Österreichisches Biographisches Lexikon.

Med objavami v tujini naj omenimo le eno, ki je tudi njemu veliko pomenila. To je »Pomen Mohorjeve družbe za kulturno življenje Slovencev«, ki je izšla pri Avstrijski akademiji znanosti leta 1985. Njegova navezanost na Mohorjevo družbo je trajala desetletja. S to založbo je sodeloval kot sestavljalec kalendara, član uredniškega odbora za koledar, bil je tudi član in podpredsednik upravnega odbora založbe.

Doc. Rybář je dolga leta bil aktivni član različnih bibliotekarskih strokovnih odborov in Društva oz. Zveze društev bibliotekarjev Slovenije in Jugoslavije. Bil je tudi član dveh mednarodnih strokovnih organizacij in sicer Mednarodne zveze za dokumentacijo v Haagu in Evropskega centra za raziskovanje duhovniških redov, ki deluje pri Univerzi v Saint Etienne in v okviru Academie de Lyon.

Na področju bibliotekarstva je aktivno sodeloval pri prevajanju tabel Univerzalne decimalne klasifikacije v slovenščino in predaval na nekaj deset bibliotekarskih tečajih, seminarjih in simpozijih. S svojim teoretičnim in praktičnim delom je dal neprecenljiv prispevek k razvoju bibliotekarske stroke, še posebej klasifikacije.

V Narodni in univerzitetni knjižnici je delal v stvarnem katalogu, najprej kot klasifikator, nato pa kot vodja oddelka, dve leti pa je bil tudi vodja akcesije. Na ZRC SAZU je bil sodelavec terminološke sekcije.

Od začetka, v študijskem letu 1965/66, pa do reorganizacije študija v letu 1979/80, je na Oddelku za knjižničarstvo Pedagoške akademije v Ljubljani predaval predmeta Razvoj in sistematika znanosti in Klasifikacija. Po ukinitvi študija knjižničarstva na Pedagoški fakulteti in uvedbi štiritletnega študija bibliotekarstva na Filozofski fakulteti, je na Oddelku za bibliotekarstvo poleg teh dveh predmetov predaval tudi predmet Razvoj bibliotekarstva. Redno je predaval tudi na Pravni fakulteti. Študentom prava je predaval latinščino, ki jo je, zaradi svoje klasične izobrazbe, tako dobro obvladal, da je pred leti na simpoziju v Rimu imel referat v tem jeziku.

Prejel je več bibliotekarskih priznanj, leta 1974 diplomu Zveze društev bibliotekarjev Jugoslavije, leta 1975 Čopovo diplomu »za zasluge pri razvoju Društva bibliotekarjev Slovenije in pri strokovnem dvigu knjižničarstva na Slovenskem«. Leta 1984 je prejel, ob 210-letnici Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, priznanje NUK »za prispevek k strokovnemu razvoju NUK in slovenskega knjižničarstva.«

Miloš Rybář je bil človek izjemnega, enciklopedičnega znanja, kakršnih je danes le še malo. Svoja osnovna znanja – iz katerih je diplomiral – je razširil s temeljitim poznavanjem bibliotekarske stroke in zelo široko splošno izobrazbo. Vse to znanje je znal na izjemno prijeten in zanimiv način uporabljati in nesebično posredovati drugim. Študentje so to znali še posebej ceniti, saj jim je poleg predpisane vsebine vedno posredoval globoko humanistično obarvano širše znanje.

Čprav je bil rojen Ljubljčan, je veliko svojega prostega časa preživel v Laškem, ki si ga je izbral za svoj dom. Tam je sodeloval v številnih prizadevanjih za napredek kraja, o Laškem in nekaterih Laščanih je tudi veliko pisal. Laški knjižnici je zapustil svojo knjižnico, v kateri je tudi veliko domoznanskih knjig o tem področju.

Kolegice in kolegi, ne manj pa študentje bibliotekarstva, bomo pogrešali ne samo njegovo znanje, ampak tudi njegovo človeško toplino in vedrost, ki sta bili tako značilni za njegovo osebnost.

Martin Žnideršič

PRIJATELJU MILOŠU RYBÁŘU V SPOMIN

V sredo, 19. aprila 1995 sva se s prof. Milošem Rybářjem peljala na mednarodni simpozij v Stično. Simpozij, ki so ga v okviru sveta Evrope pripravili Teološka fakulteta v Ljubljani, Ministrstvo za kulturo in Zunanje ministrstvo, je bil posvečen meništvu, temi torej, ki je bila prof. Rybářju vedno zelo pri srcu. Pri srcu še posebej zaradi njegovega odnosa do kartuzijanov. Pokojni prof. Miloš Rybář je pripadal majhnemu krogu slovenskih zgodovinarjev in umetnostnih zgodovinarjev, ki se posebej posvečajo preteklosti kartuzijanskega reda na Slovenskem. Za lokalni časopis v Laškem je v več nadaljevanjih popisal zgodovino kartuzije Jurklošter. O tej temi je predaval tudi na mednarodnem simpoziju z naslovom Meništvu na Slovenskem, Stična, Pleterje, Kostanjevica (23.–25. maj 1984). Udeleževal se je vsakoletnih simpozijev, posvečenih zgodovini kartuzijanskega reda, ki jih prireja poseben mednarodni odbor (do letos ga je vodil prof. Hogg iz Salzburga). Predvsem pa se je prof. Rybář rad večkrat umaknil v tihoto pleterske kartuzije pod Gorjanci, da se je duhovno okreпил in si nabral novih moči za nadaljna snovanja.

Skupna pot v Stično je bilo najino zadnje srečanje. Bil je duhovit in sproščen, kot vedno. Omenil mi je sicer svojo bolezen (pod napačno diagnozo sicer) in se delal, kot da je ne jemlje resno. V spomin pa sta se mi zarezali dve podrobnosti. Med potjo me je nenadoma vprašal, če se še spomnim, katere so bile moje prve besede, ko sva se prvič srečala. Bilo je oktobra 1977, ko me je obiskal v Nadškofijskem arhivu v Ljubljani. Pri tem se je hudomušno smejal, ker sem zaman brskal po svojem spominu. »O Vas sem pa že veliko slišal«, je bil njegov hudomušen odgovor. Oba sva se smejala. Prof. Rybář je resnično imel izreden spomin za podrobnosti. V Ivančni Gorici sem mu ponagajal: »Še vedno Vam dolgujemo spominsko ploščo v križišču« (tam, kjer je pred leti doživel prometno nesrečo). Tokrat je bil njegov glas začuda resen. Pokazal je na znamenje v križišču in rekel: »Tu že imam svoje znamenje«. Se je takrat že zavedal resnosti svojega zdravstvenega stanja? V Stični se je veselil srečanja s svojimi starimi prijatelji in pozorno spremljal predavanja.

Spekter njegovega zanimanja je bil izjemno širok. To so poudarili vsi govorniki ob njegovem grobu. To sta zapisala tudi pisca nekrologov v *Delu* (12. maja 1995) in v *Družini* (21. maja 1995). V sebi je prof. Rybář združeval veliko »ljubezni«: pravo, knjižničarstvo, zgodovino in še kaj. S kakšno zavzetostjo je vsako leto pripravljaval slovenski bogoslužni koledar. Dolga leta v latinščini. S kakšnim navdušenjem in potrpežljivostjo je nepoučenim razlagal posebnosti bogoslužnega koledarja in s kakšno odločnostjo je zagovarjal svoja stališča, če je vedel da ima prav, pa ga odgovorni niso razumeli.

In kako mu je bila pri srcu Mohorjeva družba. Koliko svojega časa, skrbi in dela ji je posvetil. Bil je dolgoletni član odbora Mohorjeve družbe in predvsem bil je tisti, ki je skrbno pazil, da so bile v Mohorjevem koledarju pravočasno in dostojno predstavljene pomembne obletnice iz slovenske nacionalne in cerkvene zgodovine. Tudi na tem področju je imel izreden, naravnost faktografski spomin. Spomnil se je posebnih dogodkov. Spomnil se je ljudi, za katere je menil, da spomin nanje ne sme ugasniti. Obletnice in nekrologi – mnoge med njimi je napisal sam, so svojevrsten biografski leksikon tudi tistih ljudi, ki sicer niso našli mesta v Slovenskem biografskem leksikonu.

Morda ne bi bilo napak, če bi jih Mohorjeva družba zbrala v posebni knjigi in jih v spomin na pokojnega prof. Rybářa zaključila z njegovim nekrologijem. Kot odbornik pa si je pokojni Miloš Rybář prizadeval, da v uredniški politiki Mohorjeve družbe ne bi prevladala nobena skrajnost. Mohorjeva družba je bila, je in naj tudi ostane založba vseh Slovencev.